

TARCSAY ZOLTÁN

A befejezhetetlen

(RÉSZLET)

– Jöjjön – krárogott az Öreg –, van itt az egyik kis utcában egy hely, ahol...

Máté nem várta meg a mondat végét, hanem vette a kabátját, és indult, nyomában a kockaköveken imbolygó Öreggel. Már félúton voltak, amikor Máté megkérdezte, hogy egyáltalán jó irányba mennek-e, mert neki fogalma sincs, milyen helyről beszélt az előbb az Öreg, aki ezen meglepődött, mert, mint kiderült, jó irányba mentek. Befordultak egy-két sarkon, megbotlottak pár gödörben, és egyszer csak előbukkant az Apostol.

Az Apostol volt a kocsmá, ahol sok-sok évvel ezelőtt, talán a gimnáziumban, mindenesetre Máté boldogult úrfikorában, ő a két szélhámossal, Telegdi Bénivel és Imreh Márkkal olykor meghúzódtak a zuhogó eső és a bosszút szomjazó férjek (néha pedig felbosszantott úri hölgyek) elől. Itt sercegett végig pelyhes torkán az első szilvapálinka, és itt szeretett bele élete első kocsmárosnéjába. Itt verte véresre az orrát egy részeg, akinek tévedésből megitta a sörét, mert ő is részeg volt. Itt röhögött rajta olyan jóízűen Béni és Márk, mikor a mosdó helyett a hátsó szobába nyitott, ahol a hőn imádott, szeplőtlen csaposleány (bizonyos Dulcinea [vagy Zsuzsi, ki tudja azt már]) az egyik vendéggel, akiről utólag kiderült, hogy nem más, mint maga Márk, éppen azzal foglalatzkodott, hogy a mi Máté úrfink ifjúi lelkét és ártatlan vágyait rúttal megtiporja, és ezt szapora nyögésekkel is illusztrálta. Magyarul dugtak, harsogta Béni nevetve, és az asztalt csapkodta, midőn a földet anarchia dúlta szét, és megfúlt a vérszín ártatlanság áldozata. De Máté úrfi képzeletében akkoriban még más szülemények éltek. Romantikus, hovatovább hősszerelmes alkat szeretett volna lenni, aki a nőket és a szerelmet némelyest középkori színben látta, és magát mint trubadúrt vagy kóbor lovagot tekintette, akinek nemes feladata, hogy életét minduntalan kockára tegye szeretett hölgye kedvéért. Ekkor már bőven elolvasott sok badarságot, és mint előtte Don Quijotéé, talán az ő elméje is valamelyest megzúpult. Kiváltképp hős költőként és tudósként szerette magát elképzelni akkoriban, akinek nagy, forradalmi költeményei és sorsfordító társadalmi, politikai, esztétikai teóriái születnek hamarosan. Szorgosan készült is a szellemiségi életre, és ideje nagy részét kocsmákban töltötte, hogy minél hamarabb megtapasztalja, amit csak lehet, és kiismerje az embereket. Egyszóval ígéretes tehetség volt. No meg közben persze a kívánatos Dulcinea kegyeit kereste. Egészen addig az imént emlegetett na-

pig, onnantól inkább a Tünde kegyeit, aki szombaton és hétfőn váltotta Dulcineát, hogy az Apostol vendégségét ellássa sörrel, fröccsel és száraz zsíros kenyérral.

A szürke kocsmáros rájuk mordult, amint benyitottak az Öreggel, és egy eldugott asztalhoz ültek. Máté sört kért, az Öreg pálinkát. Máté visszaemlékezett, hogy akkor, sok-sok éve, hogy csípte mindig a szemét a vastag dohányfüst, mert az még azokban az időkben volt. Az Öreg közben szörpölte a pálinkát, és kezdett erőre kapni. Máté időnként a bejárat felé sandított, nem toppan-e be Márk vagy Béni, amin cseppet sem nem lett volna meglepődve.

– Ki volt tegnap az a két jómadár? – kérdezte az Öreg, mintha megsejtette volna Máté gondolatát.

– Senki – mondta szárazon Máté, és a sörébe meredt, a buborékokba, mint annak idején is órákon át, nap mint nap. De mindez már nagyon régen volt, és azt hitte, elfelejtette, mint ahogy a két tökfilkót is. De a múlt csak nem akart feledésbe merülni.

Imreh Márk költő volt. Tizenhárom éves korában jelent meg az első verse, legalábbis így beszéltek (ő így beszélt). Mire leérettségizett, már három kötete volt. Nagy irodalmárok voltak a család jó barátai, és koszorús költőfejedelmek vették szárnyaik alá. Márknak mindenre voltak szellemes megjegyzései, nem is egy, hanem mindjárt kettő vagy három, és ha valaki jobban odafigyelt, sejteni lehetett, hogy minden szavában van valami gúny, különösen, ha dicsért valakit, ezért az ember jobban tette, ha nevetett rajta, vagy úgy tett, mint aki mélyen elgondolkodik. Márk saját barátait gúnyolta a legszívesebben és a legnagyobb hivatástudattal, kiváltképp a jelenlévőket – Mátét pedig különös élvezettel. Aforizmákat, epigrammákat és egyéb görög dolgokat karcolt ezüstnyelű zsebkésével az Apostol asztalaiba, és állítólag nagyon szegény volt. Ezt is ő maga állította, és Máté sejtette, hogy ez is csak színpadi kellék, és azért terjeszti, hogy meghívassa magát a többiekkel, hogy aztán a hátuk mögött kinevethesse őket. Színésziiesen ivott és színpadiasan írt, mindig megragadta az alkalmat egy-egy gúnyos sziporkához. Mindig a következő kötetén dolgozott, elégedetten lapozott előre-hátra a füzeteiben, ciklusokat rendezgetett és lapokat számozott.

Vikóczy János, akire a Telegdi Béni név egyik hamis bemutatkozásakor ragadt, mert szeretett különböző álneveken bemutatkozni, ám ez volt a legtalálób, lankadatlanul rendelte a különböző italokat, amelyeket mind kötelességüknek éreztek kipróbálni, csakúgy, mint az élet egyéb csábítóan bennfentes dolgait. Béni megállás nélkül hadart. Márkkal ellentétben ő a mennyiségre ment, és ez statisztikailag be is vált, mert Márkhoz hasonló gyakorisággal rukkolt elő valami frappáns megjegyzéssel, ám ezek az időnkénti sziporkák az ostoba és unalmas szóáradatban apró törmelékként úszkáltak. Béni volt, aki mindig intett, hogy hozzák a konyakot. Ő emlékezett őket, hogy el kell érni a buszt, vagy hogy halkabbra kell fogni a társalgást, mert a szomszéd asztalnál ott ül az igazgató. Ő adott szót a többieknek, mint egy házelnök, kivéve Márknak, aki akkor szólalt fel, amikor akart, mert nagyra becsülte a humorát és leleményességét, főleg Béni, bár ő irigy volt rá, mint mindenki másra is.

Legtöbbször persze önmagának adott szót, és sosem fogyott ki belőle, mert a semmiről tudott a legtöbbet és legszabatosabban értekezni, hatalmas, egymásba folyó körmondatokban, illetve nem is körkörös, hanem spirális mondatokban, amelyek a végtelenbe tekeredtek, úgy, hogy Máté el is kezdte kidolgozni a differenciálnyelvéstet, a matematikának ezt a humán ágazatát, amely kifejezetten Béni mondatait vizsgálta, és a végtelen sok végtelen apró darabka elemzésével próbálta megjósolni, vajon valami jelentés felé konvergál-e Béni vagy sem, de a többiek lehurrogták, hogy ez értelmetlenség, amit Máté kelleetlenül beismert, és Béni rendelt egy körwhiskyt. Béni mindig dugig volt pénzzel, ki tudja, honnan, talán örökölt, vagy talán addig beszélt, amíg az emberek inkább fizettek neki, csak maradjon csendben.

És hát a Lukács Feri – akiről nem volt szabad beszélni, legalábbis a baleset óta, amikor Márk és Béni olyan alapos történelemmódosítást végzett, hogy azt a Szovjetunió nagyjai is megirigyelték volna. Lukács Feri halk szavú és szégyellős fiú volt, mindig jó tanuló és erős jellem. Két funkciója volt a csapatban: egyrészt szükség volt egy Lukácsra, hogy meglegyen a négy evangélista, másrészt Ferit kiválóan lehetett ugratni, még Máténál is jobban, mert Máté egy idő után cinikus lett és óvatos, ami Márk véleménye szerint mindnyájuknak nagy kárára volt, úgyhogy egy nap előállt a Ferivel, aki egészen meg volt hatódva, hogy hirtelen ilyen előkelő és intelligens baráti körbe csöppent. Feri tiltakozás nélkül behódolt Márkéknak, folyton a kedvüket kereste. Barátnője is volt, már hosszú ideje, akiről mindig nagy áhítattal beszélt, mint egy szoborról vagy görög istennőről, nem is nagyon hitték el neki, hogy valódi, olyan eszményi volt ez a szerelem. Aztán idővel Feri egyre sápadtabb és kialvatlanabb lett, a szemei beestek, és mintha még a haja is őszült volna, így tizennyolc évesen, ami miatt Máté magában aggódott, de nem szólt, félt, hogy Feri összeomlik, beroppan valami nagy nyomástól, Béni pedig csak rendelte a rövidkeket, dirigált, míg Márk újabb ötleteken dolgozott. Egy szép májusi napon pedig, a vidám napsütésben és madáracsicsergésben Ferit elütötte egy autó, és szörnyethalt, legalábbis eleinte így beszéltek, de aztán Béni és Márk megtiltották, hogy bárki is kiejtse Feri nevét, vagy említést tegyen bármi vele kapcsolatos dologról; a fényképekről kivágták, a lajstromokból kitörölték, a helyét az asztalnál ezek után mindig egy aktuális vendégbarát foglalta el, néha Márk szeretői, bár őket kevésbé érdekelte az Apostol és az Evangelisták szellemi közössége. Nem sokkal ezután pedig feloszlott a társaság.

Az emlékek az asztallapba ivódott, sárga dohánybűzként szivárogtak elő, és nagyjából úgy rakódtak egymásra, mint a szekrény tetején földtani rétegeket képező kosz. A múlt szaga terjengett a fémrácsos üvegtáblákból, a kocsmáros vastag, kopott pénztárcájából, az asztal lábába karcolt nevekből, a zsírfoltos terítőből, a caf-rangos söralátétekből, és Máté itt becsukta a szemét, mert igazán utálatos dolog volt végignézni az Apostol berendezésén. Ez a bibliai jelentőségű kocsma már valahogy nem illett a jelenbe. De hiába, ott volt.

Az öreg lassan, módszeresen ivott. Halkan vörösödött. Várta, hogy Máté felocsúdjon a merengésből. – Egészségére – emelte fel a poharát, és Máté hozzáérintette a sajátját. Jobb lenne, ha az Öreg a lényegre térne, mielőtt rá jön egy újabb emlékroham.

– Ha nem akar beszélni róluk, nem kell – vont vállat az Öreg, és legurította a maradék pálinkát. – Majd én beszélek. Tudja, én jót akarok magának, mert maga egy értelmes, jóra való fiatal ember – ezt inkább kérdezte, semmint állította. – Saját magamra emlékeztet – ezt Máté aligha tudta elképzelni, tekintve, hogy az Öreg nem ismerte őt, de nem vitatkozott. – Én is beleestem ebbe a csapdába, azért tartok itt, de maga okosabb is lehetne, még nem késő.

Az Öreg szavait nehéz volt dekódolni.

– Ha jól értem, a Társaságról van szó.

Az Öreg bólintott, hogy arról.

– Hiszen eleve maga küldött oda – tárta szét a kezét Máté. Az Öreg szomorúan lehorgasztotta a fejét, és azt motyogta, hogy bocsánat, valószínűleg nem volt magánál, néha sajnos előfordul, és ebben Máté nem is kételkedett. Inkább faggatni kezdte a Társaságról, hogy egyáltalán kikből áll és miért társultak, mert ez még mindeddig nem derült ki pontosan.

Még réges-régen történt, a háború előtt. Tudja, mikor. Máté tudta, már hallott a háborúról, és biztatta az Öreget, hogy folytassa. Szóval réges-régen történt, az ősidőkben, amikor én még ifjú filológus hallgató voltam, mert bizony az voltam (Máté bólintott, hogy elhiszi), és az okkult társaságok története volt a szakterületem, a gnosztikusok, a szabadkőművesek – tudja. No, elég az hozzá, hogy egy nap valaki meghívott, hogy lépjek be egy társaságba. Akkoriban minden másnap alakult egy társaság, és én már vagy harmincnek voltam a tagja, az egyikben elnök, a másikban titkár, satöbbi, nem volt ebben semmi különös, mindegyiknek volt valami apropója, és általában semmit nem kellett csinálni. Szó, mi szó, ez a legújabb társaság éppen nem volt különösképpen érdekes, valami történelmi vagy vallástörténeti zagyvaság volt, csak hogy a lány, aki meghívott, olyan szép volt, hogy nem lehetett neki nemet mondani. Héloïse-nak hívták. És én úgy udvaroltam neki, de úgy (Máté együttérzőn bólintott), hogy mire észbe kaptam, kiderült, hogy ez egy *titkos* társaság, és egy misztikus valamit keresnek, ami talán egy könyv, vagy egy egész könyvtár, vagy valami szent vagy ördögi tudás, ami el van veszve, és mégis a világtörténelemben itt ott fölbukkan, és az örületbe taszítja, aki csak találkozik vele. És hogy ők a titok őrzői, bár egyúttal keresték is a titkot, ez a rész egy kicsit homályos volt mindig is, és épp rám volt szükségük és az én okkult olvasmányaimra, hogy megtalálják... – A Befejezhetlent, fejezte be a mondatot Máté. – Azt.

Máté elképedve csóválta a fejét. Hogy tudta az Öreg is szóról szóra ugyanezt kitalálni? Mert a Befejezhetlent Máté találta ki, ebben egészen biztos volt, és a Társaságot is többnyire ő, kis segítséggel, amit pedig eddig lehetett tudni róluk, azt Évával és Palánkyval közösen költötték. Hacsak nem véletlenül épp ráhibáztak a va-

lóságra, ami sajnos néha megesik (vele elég gyakran megesett), még ha nagyon kicsi is a valószínűsége, mint ahogy a majmok is előbb-utóbb megírják Shakespeare összes műveit.

– És megtalálták?

– Egy csudát! – csapott az Öreg az asztalra felháborodva. – Az egész csak humbug, ábránd, tündérmese. Nem is megtalálni akarják, hanem csak keresni. Még azt sem tudni, egyáltalán mi az, amit keresnek.

– És aztán mi történt?

Hát, az történt, hogy az a boszorkány egészen elcsábította az Öreget, aztán mindenféle veszélyes kalandokba keverte, és amikor már nem vette több hasznát, gonosz ércel az orrát és füleit lemetélte, s tépte szemérmét is ki, ebeknek nyersen ebédül (Máté sejtette, hogy csak átvitt értelemben). Aztán kirúgták az egyetemről, az a néember pedig örökre eltűnt a társaságával – Magával, fiatalember, pedig majd épp ugyanez megy mind teljesezőbe, ha nem vigyáz.

Ezt Máté határozottan kétellte, főleg az elcsábítást, és ismerte magát, hogy őt aztán nem lehet csak úgy elcsábítani, kivéve ha hagyja magát, és emellett egyre nagyobb kedve támadt a kalandokhoz, és remélte, hogy tényleg van itt valami csapda, amibe érdemes lenne beleesni, és Éva fekete hajára és macskaszemére gondolt.

Majd én megtalálom ezt a Befejezhetetlent, legyőzőm a gonoszokat, és elnyerem a lány kezét, toppantott Máté, a legkisebb királyfi, az Öreg pedig háborgott, hogy milyen szó szökkent ki foga kerítésén, de Máté az Öreg minden tiltakozása ellenére felállt, odavetett némi pénzt az asztalra, és kiviharzott. Csak később vette észre, hogy az Öreg messziről követi – az ital nyilván megsokszorozta az erejét. Így nyargaltak végig az utcákon, aztán át a kivilágított hídon.